

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Jaarverslag 2022

Bureau Veiligheidsbeambte Wegtunnels

Voorwoord

De tunnelwetgeving, de Warvw schrijft voor dat iedere tunnelbeheerder een onafhankelijke functionaris moet aanstellen die toezicht houdt op de naleving van het wettelijk kader en de binnen RWS (Rijkswaterstaat) afgeleide regelgeving zoals de Landelijke Tunnelstandaard. Deze onafhankelijke functionaris is de veiligheidsbeambte wegtunnels Rijkswaterstaat, die gevraagd en ongevraagd advies kan geven aan de tunnelbeheerder. Het opstellen van een jaarverslag is eveneens een verplichting. In dit jaarverslag kan op hoofdlijnen worden teruggelezen op welke wijze ik invulling geef aan de wettelijke taken en verplichtingen. De onafhankelijkheid van mij en mijn medewerkers is op verschillende manieren geborgd. Er is door RWS geen enkele vorm van hiërarchische sturing op de uitvoering van onze werkzaamheden. Tevens beschik ik over een eigen budget dat ik zonder inhoudelijke invloed kan inzetten voor onderzoek en ondersteuning van de werkzaamheden van mijn bureau. Hiermee is ook de financiële onafhankelijkheid geborgd. Tweemaal per jaar bespreek ik mijn waarnemingen en bevindingen met de directeur-generaal van Rijkswaterstaat.

Dit is mijn eerste jaarverslag. Sinds 1 januari 2023 ben ik de veiligheidsbeambte wegtunnels Rijkswaterstaat. Daarmee volgde ik Peter Kole op die van 2016 tot 2023 de veiligheidsbeambte was. In de loop van 2022 is de werving van de nieuwe veiligheidsbeambte op verzoek van Peter gestart. Nadat in september '22 bekend werd dat ik vanaf 1 januari '23 Peter zou gaan opvolgen, heb ik in het najaar met hem kunnen meelopen. Ik heb enorm gewaardeerd hoe Peter mij heeft meegenomen, maar ook hoe hij de overdracht met het team heeft begeleid. Op de Tunneldag in januari 2023 heeft Peter het stokje officieel aan mij overgedragen. In dit jaarverslag kijkt hij terug op zijn jaren als veiligheidsbeambte en kunt u verder kennismaken met mij.

Terugkijkend op 2022 springt een aantal onderwerpen in het oog. Zo stond ons auditprogramma in het teken van opleiden, trainen, oefenen. Begin 2023 is daar het advies over geschreven en gedeeld met VWM en de landelijk tunnelbeheerder. Verderop in dit jaarverslag zullen we verder ingaan op de inhoud van het advies.

Het team was vorig jaar ook veel bezig met de adviesaanvragen voor de Heinenoordtunnel. Er zijn twee wettelijk verplichte adviezen afgegeven, verderop in de jaarverslag leest u de inhoud daarvan. De renovatie van de Heinenoordtunnel is de opmaat naar alle renovaties die in Zuid-Holland zullen volgen. Net als voor de tunnelbeheerder ook voor ons dus hét project om ervaring op te doen in voorbereiding op de komende renovatietrajecten. Naast deze renovatie was er natuurlijk aandacht voor de nieuwbouwtunnels in Zuid-Holland: de Rottemerentunnel,

de Maasdeltatunnel en de Hollandtunnel. De burgemeesters van Lansingerland en Vlaardingen vertellen in dit jaarverslag hoe het is om een tunnel te “krijgen” en hoe het contact met de veiligheidsbeambte verloopt.

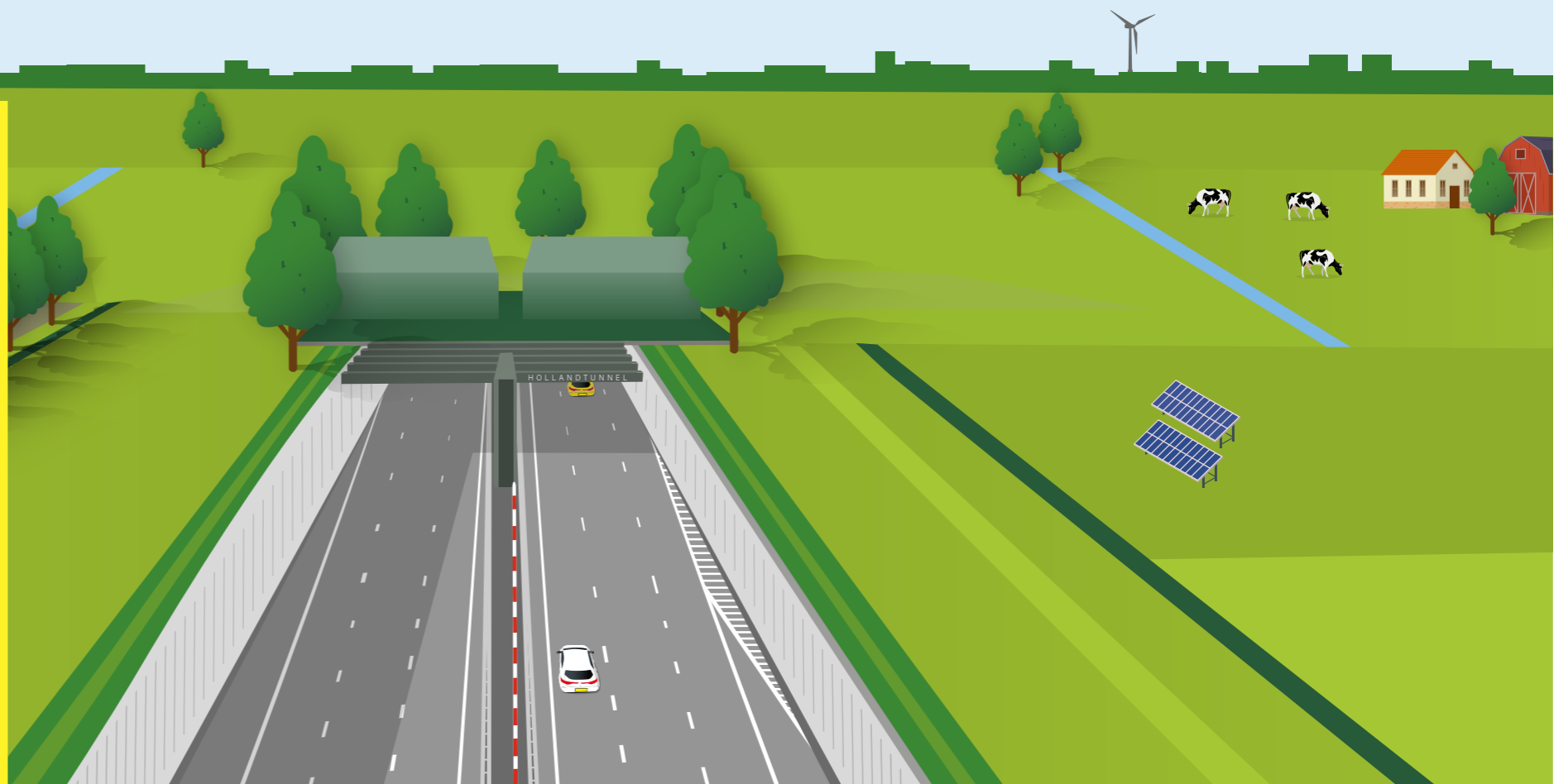
Tot slot hebben we in 2022 veel aandacht geschonken aan de opvolging van het ongevraagd advies op de instandhouding van bestaande tunnels. Dit advies is in 2020 afgegeven. In 2022 hebben we aangedrongen op urgentiebesef en noodzaak tot voortgang. Dit is bij de organisatie goed ingedaald. De organisatie zet zichtbaar extra stappen, al laten zichtbare resultaten nog op zich wachten. Met begrip voor de complexiteit en context van de problematiek, blijven we in 2023 toezien en toetsen op consistentie in de gehele beheerketen als randvoorwaarde om de RWS wegtunnels in conditie te houden.

Ik wens u veel leesplezier met dit jaarverslag. Mochten er vragen of opmerkingen zijn naar aanleiding van dit jaarverslag dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet,

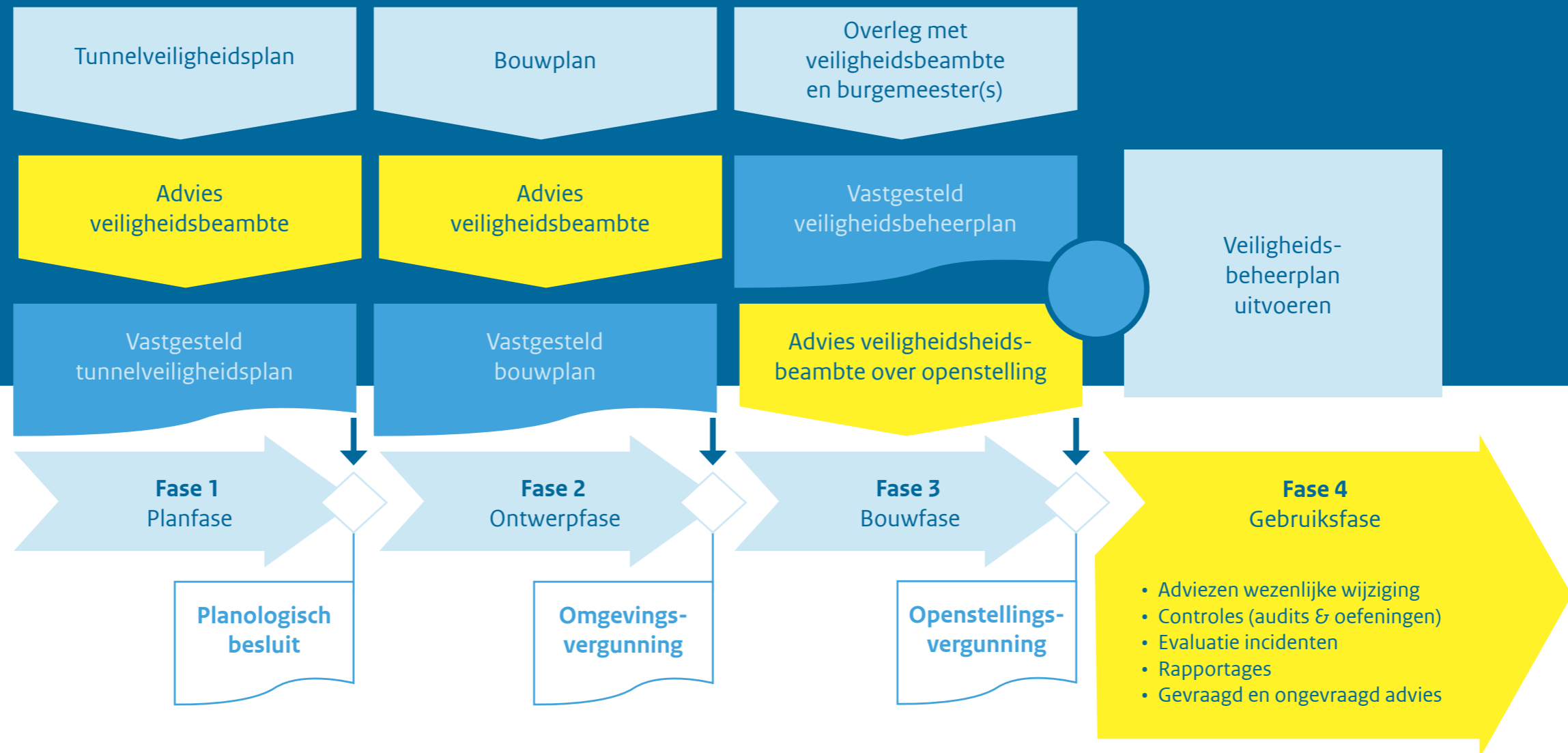
Bianca Janssen
Veiligheidsbeambte wegtunnels Rijkswaterstaat

1. Voorwoord	2
2. Taken van Bureau Veiligheidsbeambte	3
2.1. Bureauontwikkelingen in 2022	4
2.2. Het team stelt zich voor	5
3. Overzicht RWS tunnels in 2022	9
4. Wettelijk advies	10
5. Gevraagd en ongevraagd adviezen	14
6. Opleiden, trainen en oefenen	16
7. Inspectie bevoegd gezag	17
8. Evaluaties van (significante) incidenten	18
9. Kennisdeling	19
10. Doorkijk naar 2023	20
11. Colofon	21

2 Taken van Bureau Veiligheidsbeambte

Wegtunnels vormen belangrijke schakels in het vervoersnetwerk van Nederland. De aspecten 'veiligheid' en 'beschikbaarheid' zijn cruciaal voor het functioneren van dat netwerk. De veiligheidsbeambte heeft in alle fasen van de levenscyclus van de tunnel de taak om de tunnelveiligheid te beoordelen en hierover advies uit te brengen.

De basis voor de taken van de veiligheidsbeambte is vastgelegd in de Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels (Warvw). Deze wet stelt dat er voor elke Nederlandse wegtunnel langer dan 250 meter een tunnelbeheerder en een onafhankelijke veiligheidsbeambte moet zijn aangesteld. Rijkswaterstaat telt zes verschillende tunnelbeheerders en één veiligheidsbeambte. De veiligheidsbeambte is aangesteld door de directeur-generaal van Rijkswaterstaat met instemming van alle betrokken bevoegde gezagen.

Onafhankelijk

Het werkveld van Bureau Veiligheidsbeambte ziet er als volgt uit:

- Wettelijke taken
 - o wettelijk advies (op diverse momenten in de levenscyclus van een tunnel)
 - o evaluaties van incidenten
 - o toezien op opleiden, trainen, oefenen (OTO)
- Gevraagd en ongevraagd advies (niet-wettelijke adviezen en audits)
- Kennisdeling (presentaties, werkgroepen, publicaties)

Levenscyclus van de tunnel

De veiligheidsbeambte heeft wettelijke adviestaken in de levenscyclus van een tunnel: planfase, ontwerpfase, bouwfase en in de gebruiksfase ook bij wezenlijke wijzigingen en renovaties. Bij de uitvoering van deze taken gaat het om tunnelveiligheid in de breedste zin van het woord: techniek, organisatie, processen en de samenwerking daartussen.

Nieuwe en bestaande tunnels

Dit speelt niet alleen bij nieuwbouw- en renovatieprojecten een belangrijke rol, maar ook bij bestaande tunnels. Bureau Veiligheidsbeambte heeft specifiek voor bestaande tunnels een taak bij evaluaties van incidenten en oefeningen, de afstemming van veiligheidsbeheerplannen en calamiteitenbestrijdingsplannen, en het controleert regelmatig of de tunnelconstructie en de –voorzieningen worden onderhouden en processen worden uitgevoerd.

Audits

Bureau Veiligheidsbeambte geeft hier ondermeer invulling aan middels het uitvoeren van audits op de onderwerpen tunnelveiligheidsdossier, multidisciplinair opleiden, trainen en oefenen (OTO), calamiteitenbestrijding en instandhouding en kijkt daarbij specifiek ook naar de verbetercyclus van de tunnelbeheerder.

Actief betrokken

Om effectief te kunnen adviseren, zijn samenwerking en het in huis hebben van kennis en expertise van groot belang. De gespecialiseerde medewerkers van Bureau Veiligheidsbeambte hebben een actieve rol binnen de regio's en bezoeken regelmatig projecten en bestaande tunnels. Het staat hen vrij tunnelbeheerders gevraagd en ongevraagd te adviseren.

2 Taken van Bureau Veiligheidsbeambte

2.1. Bureauontwikkelingen in 2022

Bedrijfsvoering

Eind 2020 is het bedrijfsvoeringsplan Bureau Veiligheidsbeambte vastgesteld. In het eerste kwartaal van 2022 is de PDCA cyclus gesloten met een update van de bedrijfsvoeringsdocumenten. Gedurende 2021 is een reviewdocument bijgehouden. In dit reviewdocument zijn vragen bijgehouden over onze bedrijfsvoering, zowel van binnen het bureau als van mensen buiten het bureau. In het eerste kwartaal van 2022 heeft vervolgens een gerichte review plaatsgevonden van alle documenten.

Deze 'check' heeft voor vrijwel alle documenten geleid tot wijzigingen, veelal van redactionele aard, soms ook wel echt inhoudelijke aanpassingen. Sommige documenten zijn geheel opnieuw opgebouwd om de opmaak en toegankelijkheid te verbeteren.

Na het vaststellen van de nieuwe versies door de veiligheidsbeambte is in 2022, net als in 2021, geregeld binnen het team stilgestaan bij de bruikbaarheid en gewenste verbetering in de bedrijfsvoering. Daarvoor wordt in het eerste kwartaal van 2023 weer een 'check' gevolgd door gewenste actualisatie gedaan.

Auditprogramma

Met het doorlopen van ons auditprogramma waarin we in een vierjaarlijkse cyclus extra aandacht geven aan het Tunnel Veiligheidsdossier, opleiden, trainen en oefenen (OTO), calamiteitenbestrijding en instandhouding zien we erop toe dat de veiligheid in de bestaande tunnels geborgd blijft. We zijn door het uitvoeren van deze audits in staat om trends waar te nemen en de opgehaalde bevindingen niet alleen te adresseren bij de tunnelbeheerders maar ook bij de verschillende landelijke diensten.

Met het uitvoeren van dit auditprogramma ondersteunen we tegelijkertijd ook de bevoegde colleges van B&W die iedere 6 jaar moeten onderzoeken of de tunnel voldoet aan de bepalingen uit de relevante wetgeving. We zijn ervan overtuigd dat we hiermee, samen met de activiteiten van de tunnelbeheerder en het bevoegd gezag, op een gezamenlijke en efficiënte wijze invulling geven aan het borgen van en toezien op tunnelveiligheid.

Calamiteitenbestrijding

In 2022 hebben we onze audit gericht op het thema Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO). Hierbij hebben we gekeken naar de vraag of Rijkswaterstaat OTO Wegtunnels organisatorisch en inhoudelijk zo heeft ingericht dat het leidt tot operationeel personeel wat tijdens de volledige duur van het dienstverband aantoonbaar vakbekwaam is om de operationele taken, m.b.t. wegtunnels uit te voeren. Met operationeel personeel bedoelen we hier de (coördinerend) wegverkeersleiders, weginspecteurs en officieren van dienst. Ofwel alleen het operationeel personeel in dienst van Rijkswaterstaat zelf.

Tijdens de audit hebben we onderzoek gedaan naar de onderwijsleermiddelen en plannen waarmee we ons een beeld hebben gevormd over de organisatie van OTO. Rijkswaterstaat heeft dit ingericht langs twee lijnen: een generiek OTO traject wat alle nieuwe functionarissen doorlopen via centrale opleidingen en cursussen. En een specifiek OTO traject wat vooral via 'learning on the job' in de eigen werkomgeving wordt doorlopen.

Deze manier van organiseren biedt 'op papier' een logisch samenhangend en inhoudelijk onderbouwd geheel. Een ontwikkelpunt wat wij in de plannen en onderwijsleermiddelen

Team Bureau Veiligheidsbeambte

v.l.n.r.: Helmut Breedevelde, Paul van Putten, Bianca Janssen, Franck Stroomer, William van Rijswijk en Marcia Sadi

hebben gesignaleerd is dat we geen beschrijving hebben gezien van het didactisch concept wat ten grondslag ligt aan deze middelen. Dit kan helpen in het versterken van de samenhang.

Het tweede deel van de audit hebben we gericht op de praktijk. Hierbij hebben we interviews afgenomen in alle regio's met tunnels, met vertegenwoordigers van de doelgroep. Tevens hebben we aan diverse OTO activiteiten als waarnemer kunnen deelnemen om ons op die manier ook een eigen beeld te kunnen vormen.

De hoofdconclusie van de audit is dat wij zorgen hebben over de blijvend aantoonbare vakbekwaamheid van het operationeel personeel. Dienstroosters van het operationeel personeel staan onder druk, waardoor het in de praktijk heel moeilijk blijkt om tijd vrij te maken voor training on the job. Aan het doorlopen van oefenscenario's op de werkplek wordt hierdoor te weinig prioriteit gegeven. Ook zien we dat de bevindingen uit onze eerdere audit naar dit thema in 2018 nog steeds actueel zijn. De aantoonbaarheid van succesvolle deelname aan opleidingen en trainingen is niet op orde. Ook zien we onvoldoende regie vanuit VWM, als werkgever van het operationeel personeel op OTO specifiek. Hierdoor kunnen verschillen ontstaan in de vakbekwaamheid van het personeel tussen regio's.

Deze conclusies zijn gedeeld in één generieke adviesbrief aan alle betrokken HID's, zowel de tunnelbeheerders als de HID-VWM. Inmiddels hebben wij terugkoppeling gekregen van de eerste verbeteracties die door het OTO Regieteam zijn opgepakt. Hierin zien wij goede stappen in het verbeteren van de geconstateerde aandachtspunten.

Waarnemingsrondes

In 2021 zijn we gestart met waarnemingsrondes. Daarbij bezoekt het team van de veiligheidsbeambte een tunnel, met als doel zich een globaal beeld te vormen van de fysieke staat van de tunnel en de installaties, als indicatie voor de kwaliteit van instandhouding.

Afgelopen jaar hebben we in dit kader een viertal waarnemingsrondes uitgevoerd. We hebben bezoeken gebracht aan de Thomassentunnel, de Salland Twentetunnel, de Velsertunnel en de Koning Willem-Alexandertunnel.

Alle waarnemingsrondes zijn voorbereid in afstemming met de betrokken tunnelbeheerorganisaties. Zij hebben telkens de ontvangst voorbereid en gezorgd voor vertegenwoordiging vanuit hun organisatie. Tijdens de waarnemingsrondes is telkens een uitgebreide ronde gemaakt door de betreffende tunnel met bijbehorende dienstgebouwen. Van het object zelf en van de werkzaamheden zijn vervolgens foto's gemaakt om bevindingen vast te leggen. Ook zijn er veel vragen gesteld en hebben er (korte) gesprekken met zowel medewerkers van de tunnelbeheerorganisatie als met aanwezig personeel van de aannemer (onderhoudspersoneel) plaatsgevonden. Hiermee hebben wij ons een goed algemeen beeld kunnen vormen van de staat van onderhoud van de betreffende objecten en de wijze waarop instandhouding aan deze objecten daadwerkelijk wordt uitgevoerd.

Van iedere waarnemingsronde is vervolgens een bevindingenrapportage opgesteld en gedeeld met de tunnelbeheerder. Hierin zijn de waarnemingen, veelal met foto's onderbouwd, uitgewerkt in bevindingen. De tunnelbeheerder kan hier vervolgens over in gesprek met PPO en de aannemer.

In algemene zin constateren we dat er behoorlijke verschillen zijn tussen de nieuwere tunnels en de tunnels die op leeftijd zijn. Dit blijkt nadrukkelijk in de dienstgebouwen: in de nieuwere tunnels zijn deze veelal praktischer ingedeeld en opgeruimder. Maar ook in de verkeersbuizen zelf is de leeftijd vaak goed af te lezen aan (aanrijd)schades in de tunnel zelf en de vervuiling van onderdelen van de tunnel. In positieve zin stellen we vast dat in alle tunnels op een professionele (en vaak zeer betrokken) wijze gewerkt wordt aan het instandhouden van de tunnel.

2 Taken van Bureau Veiligheidsbeambte

2.2. Het team stelt zich voor

Teamsamenstelling

Sinds 2016 was Peter Kole de landelijke veiligheidsbeambte voor de wegtunnels van Rijkswaterstaat. Medio 2022 is de procedure gestart voor de werving van een nieuwe veiligheidsbeambte. Bianca Janssen is vervolgens aangesteld en in het najaar van 2022 hebben Peter en Bianca samen nauw opgetrokken. Deze warme overdracht werd symbolisch afgerond tijdens de Tunneldag op 26 januari 2023. Bianca stelt zich in dit jaarverslag persoonlijk voor, met Peter blikken we terug op zijn jaren als veiligheidsbeambte.

Het team is in 2022 verder niet gewijzigd. Bureau Veiligheidsbeambte telt vier adviseurs: Helmut Bredeveld, Paul van Putten, William van Rijswijk en Franck Stroomer. De adviseurs vervullen verschillende rollen. Iedere adviseur is accounthouder voor één of meer regionale of landelijke RWS-diensten. Tevens is iedere adviseur BVB-breed verantwoordelijk voor enkele inhoudelijke thema's en aanspreekpunt voor één of meerdere nieuwbouw- of renovatieprojecten.

Fadla Hajoui was tot en met januari 2023 als managementassistente de verbindende en ondersteunende factor binnen het team. Zij gaat een andere functie bekleden binnen Rijkswaterstaat. Marcia Sadi neemt de taken van Fadla over. We bedanken Fadla hartelijk voor het werk dat zij heeft gedaan voor het bureau.

Marcia Sadi

Sinds januari 2023 de managementassistente van Bureau Veiligheidsbeambte. Marcia neemt alle taken van Fadla over.

marcia.sadi@rws.nl

Fadla Hajoui

T/m januari 2023 managementassistente van Bureau Veiligheidsbeambte: de verbindende en ondersteunende factor binnen het team.

Franck Stroomer

Senior adviseur tunnelveiligheid. Accounthouder regio's ON en MN en de landelijke diensten van RWS.

Eerste aanspreekpunt voor: Rottemerentunnel.

Tweede aanspreekpunt voor: Renovatie Heinenoordtunnel, Zuidasdok, Vervanging & Renovatie A73, Project Tunnelrenovaties Zuid-Holland.

franck.stroomer@rws.nl

Bianca Janssen

Sinds 1 januari 2023 de veiligheidsbeambte. Zij neemt alle taken en rollen van Peter Kole over: eindverantwoordelijkheid van het bureau, kennisoverdracht en nieuwe ontwikkelingen. Voorzitter van het NVW (Netwerk Veiligheidsbeambten Wegtunnels) en co-leader van het internationale overleg van veiligheidsbeambten (ITA COSUF).

bianca.janssen02@rws.nl

Peter Kole

Tot eind 2022 de veiligheidsbeambte voor de Rijkswegtunnels.

Helmut Bredeveld

Senior adviseur tunnelveiligheid. Accounthouder voor regio WNZ.

Eerste aanspreekpunt voor: Zuidasdok.

Tweede aanspreekpunt voor: Blankenburgverbinding en Rottemerentunnel.

Aandachtsgebieden: OTO en QRA. Vanuit zijn achtergrond is Helmut betrokken bij diverse onderwerpen m.b.t. hulpdiensten en het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV).

helmut.bredeveld@rws.nl

Paul van Putten

Senior adviseur tunnelveiligheid. Accounthouder voor regio's ZN en Z&D.

Eerste aanspreekpunt voor: Renovatie Heinenoordtunnel, Project Tunnelrenovaties Zuid-Holland en Vervanging & Renovatie A73.

Aandachtsgebieden: auditprogramma, bedrijfsvoering BVB, incidentregistratie & evaluatie, Vervanging & renovatie generiek, scenario-analyse, LTS inhoudelijk en wet- en regelgeving. Hij is secretaris van het NVW (Netwerk Veiligheidsbeambten Wegtunnels).

paul.van.putten@rws.nl

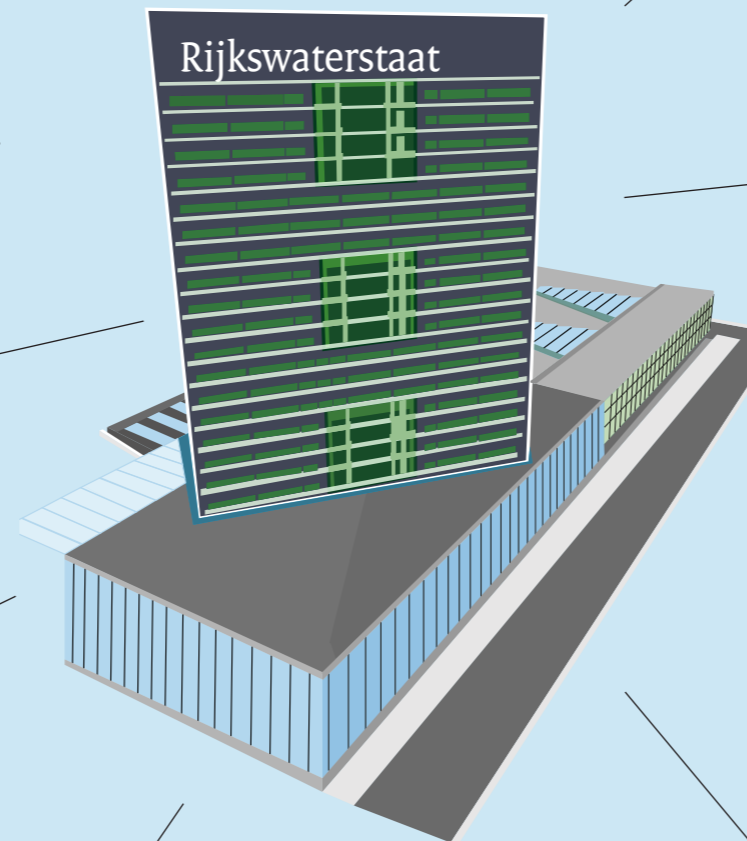
William van Rijswijk

Senior adviseur tunnelveiligheid. Accounthouder voor regio WNN.

Eerste aanspreekpunt voor: Blankenburgverbinding.

Aandachtsgebied: B&O instandhouding en Bouwblokken CIV.

william.van.rijswijk@rws.nl

Werkwijze binnen het team

We zijn continu bezig met het verbeteren en het efficiënter maken van onze manier van werken. Het tweewekelijkse BVB werkoverleg is de spil voor het functioneren van het team. Naast dit overleg is er het Accounthouderoverleg waar kennisuitwisseling op operationeel niveau plaatsvindt. Verder zijn teamleden actief binnen o.a. Centrum voor Ondergronds Bouwen (COB) en Kennisplatform

Tunnelveiligheid (KPT) in verschillende werkgroepen en draagt iedereen bij aan kennisontwikkeling en kennisverspreiding op zijn specialisme(n). Dat is de reden dat teamleden congressen, symposia en vakbeurzen bezoeken.

Peter Kole zwaait af als veiligheidsbeambte

Zes jaar lang was Peter Kole de veiligheidsbeambte wegtunnels van Rijkswaterstaat. Hij nam eind 2016 het stokje over van Johan Bosch en zei direct: 'ik kom hier de boel echt niet op z'n kop zetten'. Heeft hij zich daaraan gehouden? We blikken met Peter terug op zes mooie maar ook bewogen jaren.

In de zomer van 2022 maakte Peter bekend dat hij op zoek wilde gaan naar een opvolger, zodat hij zoetjesaan aan z'n pensioen kon gaan denken. In het najaar werd Bianca Janssen aangesteld en samen trokken zij een aantal maanden op. Een warme overdracht dus, die bekrachtigd werd op 26 januari 2023 tijdens de Tunneldag. Die dag blikten Peter en Bianca terug en vooruit. In dit afscheids-interview komt Peter nog eens terug op een aantal bijzondere momenten en de lessen die hij daaruit leerde.

Wees onafhankelijk maar ook constructief

Zo was de opening van de Gaasperdammertunnel een hoogtepunt. Het is de wettelijke taak van de veiligheidsbeambte om de veiligheidsdossiers in de plan-, ontwerp- en bouwfase te beoordelen en een advies te geven over de opening van de tunnel. Arno Weiss, destijds coördinator openstelling voor de tunnelbeheerder, zei op de Tunneldag: 'Er was best wat wrijving tussen ons team en dat van BVB, maar: zonder wrijving geen glans.' Peter is het daar volledig mee eens: 'Het is voor niemand leuk om steeds kritiek te moeten leveren of te ontvangen. Een constructieve houding is daarom essentieel, maar we moeten onafhankelijk blijven. Daar hebben we goede gesprekken over gevoerd en ik ben er trots op dat we zodoende in goede harmonie de finish hebben bereikt.'

Verras de ander niet met een ongevraagd advies

Misschien wel hét speerpunt van Peter waren de bestaande tunnels. Al bij zijn start in 2017 zei hij: 'De meeste veiligheidswinst is te behalen bij bestaande tunnels'. Iets wat ruimschoots beaamd werd tijdens het symposium dat toen werd georganiseerd. De afgelopen jaren heeft Peter behoorlijk gehamerd op de instandhouding van de bestaande tunnels: het kan en moet beter. Het instrument van ongevraagd advies werd hier ingezet. Dit begon met de vluchtdeuren: in een aantal tunnels bleek dat de deuren gewoon niet open te krijgen waren. Bureau Veiligheidsbeambte vroeg hier langdurig aandacht voor, zodat er een structurele oplossing kwam. Want Peter constateerde al snel: er zijn zoveel partijen en schakels betrokken bij tunnelonderhoud, dat afstemming weleens een issue zou kunnen zijn.

Dit resulteerde in zijn latere ongevraagd advies aan RWS over de instandhouding. Iets waar de organisatie tot op de dag van vandaag mee bezig is en waar Bureau Veiligheidsbeambte nauwgezet op blijft toezien. Het inzetten van zo'n ongevraagd advies: hoe is dat Peter vergaan? Dat vroegen zowel coördinerend tunnel HID Tjeerd Roozendaal als directeur-generaal Michèle Blom zich af tijdens de Tunneldag. Want laat duidelijk zijn: als organisatie is het niet leuk om zo'n advies te krijgen, maar als het nodig is, is het hartstikke goed om te krijgen. Peter is het daarmee eens: 'Ik ben in dat geval een nuttige luis in de pels van de organisatie. Dat hoeft niet te betekenen dat ik er altijd met

gestrekt been in moet gaan. Juist niet: ik geloof er juist in om relaties warm te houden en de ander niet te verrassen.' Verder moet je natuurlijk ook heel goed weten waar je het over hebt. Kritiek zonder onderbouwing of motivatie gaat niet werken. Daar is hij goed in geslaagd, aldus Michèle en Tjeerd.

Voorkom eenzaamheid en zoek collega-VB's op

De rol van veiligheidsbeambte kan best eenzaam zijn, vindt Peter. 'Ik heb gelukkig een team van adviseurs om me heen, maar in veel organisaties staat de veiligheidsbeambte er alleen voor. Met een grote verantwoordelijkheid. Die combinatie kan soms best zwaar zijn.' Goed om met regelmaat contact te zoeken met andere veiligheidsbeambten en van elkaar te leren en samen stoom af te blazen.

Daar heeft Peter zich zowel binnen Nederland en Vlaanderen als Europa hard voor gemaakt. Het Netwerk Veiligheidsbeambten Wegtunnels Nederland (NVWN) werd uitgebreid met Vlaamse veiligheidsbeambten en gaat nu verder als NVW. Peter: 'Het NVW is een netwerkclub voor de circa 12 veiligheidsbeambten die lid zijn. Het onderlinge vertrouwen leidt tot openheid om zaken te bespreken. En daar worden we allemaal beter van.'

Ook de samenwerkingsovereenkomst die is getekend tussen RWS en Lantis en de activiteiten die onder de vlag van ITA COSUF zijn georganiseerd zijn voor Peter hoogtepunten. 'De Nederlandse tunnels behoren tot de veiligste van Europa. Ik vind daarom dat het onze plicht is om kennis te delen of op te halen en te waken voor arrogantie of achteroverleunen. Leren van anderen en jezelf nog eens afvragen waarom wij dingen hier doen zoals we ze doen is heel waardevol.'

Word geen zuurpruim!

Met al die taken, rollen en inzichten gaat Bianca nu aan de slag. Ze is daarop goed voorbereid en Peter heeft haar veel tips meegegeven. Peter: 'De belangrijkste tip vind ik: voorkom dat je somber of cynisch wordt. Staar je niet blind op zaken die niet goed gaan, maar blijf oog houden voor de context. Een nuchtere houding en focus op hoofdlijnen kan daarbij helpen.' Hoe Bianca die tip wil gaan toepassen, lees je in haar [kennismakingsinterview](#).

Uit de warme woorden van Michèle Blom blijkt dat Peter gelukkig geen zuurpruim is geworden na zes jaren veiligheidsbeambte. Echt met pensioen gaat Peter overigens niet. Hij blijft nog een dag in de week voor RWS werken als adviseur. En hij is coördinator tunnels en tunnelveiligheid bij het Centrum voor Ondergronds Bouwen (COB) geworden. De tunnelwereld hoeft hem dus nog niet te missen!

“Je moet natuurlijk heel goed weten waar je het over hebt. Kritiek zonder onderbouwing of motivatie gaat niet werken.”

Compilatie tunneldag 2023

Op 26 januari 2023 droeg Peter Kole tijdens de Landelijke Tunneldag spreekwoordelijk het stokje over aan Bianca Janssen. Zoals aan de fotocompilatie te zien is, was het een goed bezocht event met veel aandacht voor het werk van de veiligheidsbeambte. Er werd zowel teruggekeken als vooruitgeblikt op het vakgebied aan de hand van videovragen van drie samenwerkingspartners. Het dankwoord van de directeur-generaal Michèle Blom en het speciale optreden van Peter z'n COBand maakten de dag compleet.

“De wet en de veiligheid zijn mijn kompas, maar ik wil de tunnelveiligheid in de bredere context bekijken.”

Interview met Bianca Janssen

Bianca Janssen stelt zich voor als nieuwe veiligheidsbeambte

Sinds januari 2023 is Bianca Janssen officieel de nieuwe veiligheidsbeambte wegtunnels van Rijkswaterstaat. De maanden daarvoor liep ze al regelmatig met Peter mee, zodat er sprake was van een warme overdracht. De symbolische overdracht vond plaats op 26 januari 2023 tijdens de Tunneldag, waar Bianca zich al presenteerde aan de tunnelcommunity. Wie is Bianca, hoe wil ze haar rol gaan invullen en hoe gaat ze de tips van Peter ten uitvoer brengen?

Bianca is niet onbekend binnen de tunnelwereld en ook RWS kent ze goed. Al direct na haar studie Geodesie in Delft is ze gestart bij de Meetkundige Dienst van RWS. Daar klom ze op tot hoofd bedrijfsbureau, waarna ze de overstap maakte naar het district WNZ. In de rol van districtshoofd maakte ze kennis met de tunnels in die regio en de implementatie van de Warvw. De laatste 5,5 jaar was ze directeur van de Rijksrederij, die schepen en bemanning levert voor Douane, Kustwacht, ministerie van LNV en RWS.

Dichter op de inhoud

Na bijna 25 jaar leidinggevende functies vond Bianca het tijd voor een kleine heroriëntatie: ‘Ik wilde graag weer eens wat meer met de inhoud aan de slag gaan. Toen ik werd benaderd voor de rol van veiligheidsbeambte was ik direct getriggerd. Want mijn herinneringen aan de tunnels en de introductie van de Warvw waren positief. Ik was dan ook zeer verheugd toen ik hoorde dat ik na afronding van de selectieprocedure aangenomen was.’

Iedereen kan fouten maken

De toezichthoudende rol is voor Bianca nieuw, maar ze twijfelt er niet aan dat deze rol ontzettend belangrijk en waardevol is. ‘Controle op de uitvoering leidt tot succes. Want iedereen kan fouten maken. Maar wanneer het over veiligheid gaat, is er geen ruimte voor fouten. Het kan voor de uitvoerende organisatie en bevoegd gezag daarom een geruststelling zijn dat er iemand over de schouder meekijkt.’

Korte lijnen behouden

Dat over de schouder meekijken, wil overigens niet zeggen dat ze van plan is om de hele dag mensen op de vingers te tikken. ‘Peter heeft veel geïnvesteerd in goede relaties waar ruimte is voor overleg aan de voorkant. Die korte lijnen wil ik zeker behouden, want ook ik wil vroegtijdig en laagdrempelig zaken kunnen bespreken.’

Warm welkom

De eerste honderd dagen na haar start wil ze dan ook vooral gebruiken om kennis te maken, de projecten en tunnels te zien en een nog beter beeld te vormen van het werkveld. ‘De gesprekken die ik al heb gevoerd, met tunnelbeheerders en bevoegde gezagen, waren heel prettig. Het voelt als een warm welkom en een goede start.’

Wet en veiligheid als kompas

In zijn “afscheidsinterview” herhaalde Peter zijn misschien wel belangrijkste tip: word geen zuurpruim. Daarmee bedoelt hij het risico dat je als veiligheidsbeambte constant focust op zaken die niet goed gaan en dat je daardoor wel eens cynisch of zelfs moedeloos kan worden. Is Bianca daar tegenop gewassen? ‘Dat weet ik wel zeker. Ik weet waar ik het voor doe: een veilige tunnel voor jou en mij. Dat het wel eens een worsteling kan zijn, dat accepteer ik met liefde. De wet en de veiligheid zijn mijn kompas, maar ik wil de tunnelveiligheid in de bredere context bekijken.’

Tijd voor ontspanning

Na het werk stoom afblazen voorkomt natuurlijk ook frustratie of cynisme. Dat doet Bianca het liefst door te zwemmen, voor dieren te zorgen (van haar kat tot egels in de tuin) of door te feesten met haar gehandicapte schoonbroertje. ‘Die komt om het weekend logeren en met hem is het altijd dikke pret. Lekker zingen en dansen, daar zijn we gek op.’ Ze brengt graag veel tijd door met familie en vrienden, dus haar 50e verjaardag in februari vierde ze dan ook uitgebreid met hen. Ze woont sinds een paar jaar met haar vriend in het Brabantse Sleeuwijk.

Geen olifant in een porseleinkast

Verderop in dit jaarverslag worden de speerpunten voor 2023 beschreven. Los daarvan zal Bianca samen met het team in de loop van het jaar de koers van het bureau gaan opfrissen. ‘Met de koers bedoel ik de doorontwikkeling van het bureau. Peter heeft fantastisch werk geleverd en het bureau staat nu als een huis. Ik wil me zeker niet als een olifant in een porseleinkast gedragen. Maar ik wil wel met het team gaan kijken hoe we de veranderende wereld kunnen inbedden in onze koers. Wat betekenen die veranderingen en waar willen we op gaan focussen? Goed om met elkaar over na te denken. Behouden wat goed gaat, toevoegen wat nog beter kan. Ik heb er zin in!’

Zelf kennismaken met Bianca?

Bel (06-533 222 79) of mail (bianca.janssen02@rws.nl) haar dan!

3 Overzicht RWS tunnels in 2022

Tunnels in gebruik

Tunnels in bouw-,
ontwerp- of planfase

RWS tunnels die zich bevinden in het
Trans Europees Road Network (TEN)

*Sijtwendetunnels betreft Spoor-, Park-, en Vliettunnel

4 Wettelijk advies

Hoe komt een advies tot stand?

De drie centrale vragen die de basis vormen voor de wettelijk verplichte adviezen die de veiligheidsbeambte verstrekt aan de tunnelbeheerder zijn:

1. Zijn de noodzakelijke veiligheidsvoorzieningen aanwezig?
2. Functioneren de aanwezige veiligheidsvoorzieningen betrouwbaar, voor nu en in de toekomst?
3. Staan de organisatie van de tunnelbeheerder (inclusief verkeerscentrale) en de hulpverleningsdiensten gesteld voor de aan hen toegewezen taken, voor nu en in de toekomst?

Om deze vragen te kunnen beantwoorden, wordt in overleg met de tunnelbeheerder, de projectorganisatie en het bevoegd gezag een adviestraject ingezet. Waar mogelijk worden de resultaten van de inhoudelijke proces en producttoetsen van de Landelijk Tunnelregisseur gebruikt. Aanvullend voert Bureau Veiligheidsbeambte een aantal onderzoeken uit, waarbij afhankelijk van het aandachtsgebied externe adviseurs worden ingeschakeld.

Het uiteindelijke advies – gebaseerd op eigen waarnemingen, de toetsresultaten van de Landelijk Tunnelregisseur en de bevindingen van externe adviseurs – wordt verstrekt aan de tunnelbeheerder. Dit advies, inclusief de reactie van de tunnelbeheerder, maakt onderdeel uit van de juridische procedure van de desbetreffende projectfase en vergunningsaanvraag.

Welke wettelijke adviezen zijn mogelijk?

Advies Tunnelveiligheidsplan

De veiligheidsbeambte beoordeelt het Tunnelveiligheidsplan. De vraag die hierbij centraal staat, is of het mogelijk is om op basis van het aangeleverde plan een veilige tunnel te bouwen en te exploiteren. De veiligheidsbeambte is al vanaf de planfase betrokken. Het eerste formele besluit is dan het Tracébesluit. Onderdeel van dit besluit is het Tunnelveiligheidsplan inclusief een risicoanalyse.

Advies Bouwplan

In de ontwerpfase volgend op de planfase wordt het Bouwplan uitgewerkt, dat ook weer wordt beoordeeld door de veiligheidsbeambte. Deze fase wordt afgesloten met (de aanvraag van) de omgevingsvergunning bij het bevoegd gezag. Dit is een belangrijk moment in het proces, omdat na het verlenen van de omgevingsvergunning met de bouw gestart kan worden.

Advies Openstelling

Het sluitstuk rond het hele adviestraject van de veiligheidsbeambte bij nieuwbouw en renovatieprojecten, vormt het advies op de aanvraag openstellingsvergunning ten behoeve van de feitelijke ingebruikname. Centraal hierin staat de vraag of het tunnelsysteem en de organisatie (inclusief hulpdiensten) er klaar voor zijn om de tunnel duurzaam veilig open te stellen.

Advies wezenlijke wijziging

Bureau Veiligheidsbeambte hanteert zelf de volgende definitie voor het begrip wezenlijke wijziging: als wijzigingen leiden tot een andere functionaliteit van de constructie, de installaties, het gebruik van de tunnel (bijvoorbeeld meer rijstroken) of een wijziging van het vluchtconcept. In die gevallen is het nodig dat er een advies van de veiligheidsbeambte komt. Ook dan wordt beoordeeld of de getroffen voorzieningen voldoen aan de (bedoeling van) de wettelijke kaders en of de tunnelbeheerder en de bediening blijvend in staat zijn de tunnel veilig te exploiteren en te bedienen.

4 Wettelijk advies

Er zijn in 2022 twee wettelijk verplichte adviezen afgegeven.

Advies openstelling Tweede Heinenoordtunnel met tijdelijk OV-busverkeer

(28 juli 2022)

Om de impact van de renovatie van de Heinenoordtunnel op de bereikbaarheid van de Hoeksche Waard te verminderen, is de voorgestelde oplossing om tijdelijk ook OV-busverkeer toe te laten in de Tweede Heinenoordtunnel. In het wettelijk verplicht advies deed de veiligheidsbeambte uitspraak of de veiligheid van weggebruikers van de tunnel, met tijdelijk OV-busverkeer, voldoende is geborgd.

De veiligheidsbeambte kijkt altijd naar drie basisvragen:

- 1) Zijn de noodzakelijke veiligheidsvoorzieningen aanwezig;
- 2) Functioneren de aanwezige veiligheidsvoorzieningen betrouwbaar (voor nu en in de toekomst);
- 3) Staan de tunnelbeheerorganisatie en hulpverleningsdiensten gesteld voor hun taken (voor nu en in de toekomst)?

Na beoordeling van het aangeleverde adviesdossier stelde de veiligheidsbeambte dat de veiligheid van weggebruikers niet voldoende is aangetoond, tenzij er een aanzienlijke kwaliteitsslag op het dossier wordt uitgevoerd. In het advies gaf hij daarvoor diverse aanbevelingen.

Advies bouwplan deel 1 renovatie Heinenoordtunnel, aanleg middentunnelkanaal en wijzigen vluchtproces

(29 september 2022)

De veiligheidsbeambte heeft een wettelijk verplicht advies gegeven op deel 1 van het bouwplan. In dit deel is vooral het bouwplan voor de realisatie van het middentunnelkanaal uitgewerkt.

Op een later moment volgt advies op deel 2: het integrale ontwerp van de geheel renoveerde tunnel. Bij dat adviesmoment (voor de omgevingsvergunning) kijkt de veiligheidsbeambte of de veiligheid van weggebruikers, hulpverleningsdiensten en tunnelpersoneel na realiseren van voorliggend bouwplan geborgd zal zijn.

Op basis van het aangeleverde adviesdossier stelde de veiligheidsbeambte vast dat voldoende is aangetoond dat de Heinenoordtunnel, met middentunnelkanaal en gewijzigd vluchtproces, na realisatie van bouwplan deel 1 veilig zal zijn voor weggebruikers, mits in het vervolg van het project voldoende invulling wordt gegeven aan de aanbevelingen in het advies (o.a. het instellen van een testteam).

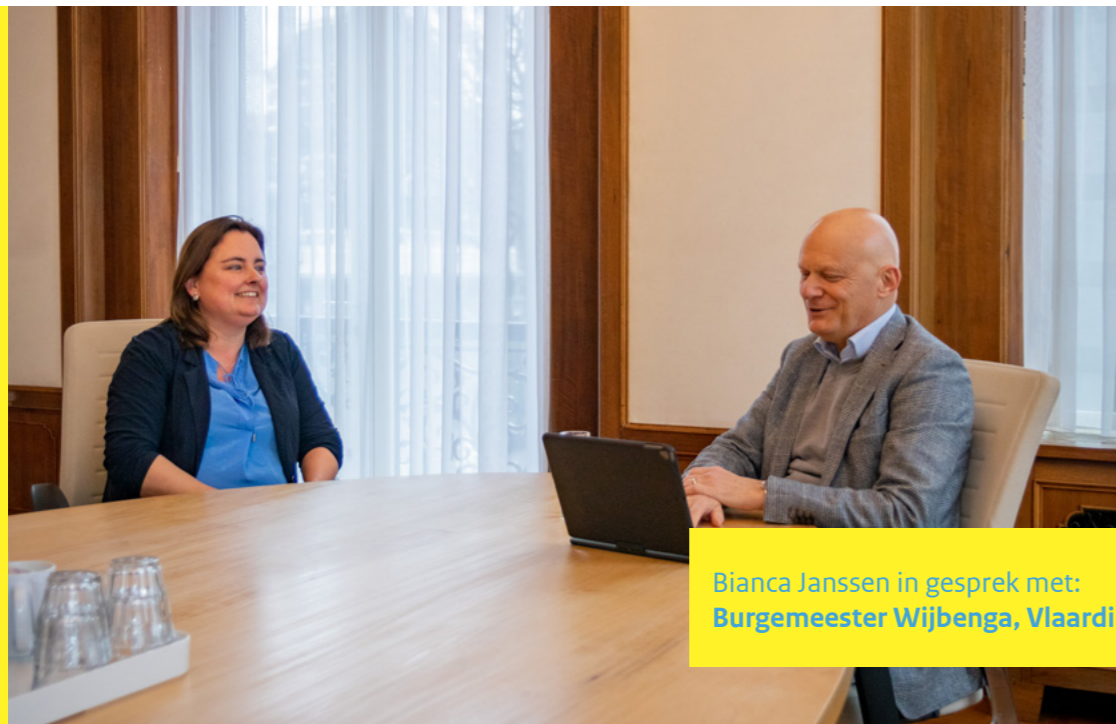
Liggen burgemeesters wakker van hun in aanbouw zijnde tunnels?

Twee burgemeesters in gesprek met twee veiligheidsbeambten

In Zuid-Holland worden op dit moment drie nieuwe tunnels gebouwd: de Rottemerentunnel, de Maasdeltatunnel en de Hollandtunnel. Hoe is het voor een burgemeester als er een nieuwe tunnel wordt aangelegd in jouw areaal? Met welke vragen en zorgen leef je dan? En hoe kun je dan leunen op de expertise en adviezen van de veiligheidsbeambte? In het voorjaar van 2023 gingen Peter Kole en Bianca Janssen afzonderlijk langs bij de burgemeesters van Lansingerland en Vlaardingen om het hier eens over te hebben.

Peter Kole in gesprek met:
Burgemeester Van de Stadt, Lansingerland

Bianca Janssen in gesprek met:
Burgemeester Wijbenga, Vlaardingen

“Het is al vrij uniek om als Nederlandse burgemeester een tunnel onder je gezag te hebben, maar direct twee...!”

Bert Wijbenga (Vlaardingen) noemt het “hebben” van twee tunnels gekscherend de Champions League: ‘Het is al vrij uniek om als Nederlandse burgemeester een tunnel onder je gezag te hebben, maar direct twee...!’ In de gemeente Vlaardingen worden namelijk twee tunnels gerealiseerd: de Maasdeltatunnel en de Hollandtunnel, onderdeel van het project Blankenburgverbinding. ‘Onlangs liepen we tijdens een werkbezoek door het middentunnelkanaal van de Hollandtunnel dat in aanbouw is. Ik had het gevoel dat ik op een filmset van James Bond terecht was gekomen: zo’n vervreemdende omgeving. Voor mij zijn tunnels zeer indrukwekkende menselijke prestaties.’

Ook voor Pieter van de Stadt (Lansingerland) is een tunnel, in dit geval de Rottemerentunnel, iets bijzonders. ‘Voor een relatief kleine gemeente is een tunnel nieuw en een vak apart. De uitdaging was: hoe halen wij de kennis in huis om dit goed te doen? Voor tips en tricks ben ik te rade gegaan bij andere burgemeesters en onze veiligheidsregio. Gelukkig hebben we dit goed kunnen borgen.’

Wordt een burgemeester zenuwachtig van een tunnel?

Van de Stadt is er helder over: veiligheid bij een tunnel is een belangrijk dossier voor een burgemeester. ‘Als burgemeester ben ik verantwoordelijk voor de rampen- en crisisbestrijding in onze gemeente. Tunnels hebben als object de potentie van een

ramp, omdat betrokkenen niet zomaar weg kunnen komen en hulpdiensten niet zomaar ter plaatse kunnen komen. Dat zou mijn zenuwachtig kunnen maken. Juist daarom is de juiste kennis in huis hebben maar ook zeker de advisering van de veiligheidsbeambte heel belangrijk. Zo kan ik me goed voorbereiden op allerlei scenario’s.’

Vragen die beantwoord moeten worden

Zeker in de bouw- en testfase zijn er nog veel vragen die door het hoofd van de burgemeester spoken. Hoe gaat de tunnel de leefbaarheid in de gemeente beïnvloeden? Heeft de tunnel een positief effect op de bereikbaarheid? Zijn de tunnels goed berekend op de daadwerkelijke verkeersstromen of staat er straks veel file? Staan de hulpdiensten wel gesteld voor hun nieuwe taak?

Schouder aan schouder staan

Peter Kole zei het mooi tijdens het gesprek met Pieter van de Stadt: ‘Als veiligheidsbeambte kan ik sturen op aanpassingen door in mijn adviezen aan te geven dat iets niet in orde is. Het bevoegd gezag kan er vervolgens consequenties aan verbinden, bijvoorbeeld door de openstellingsvergunning nog niet af te geven. Dat leidt dan tot vertraging en daarmee grote bestuurlijke druk. In zo’n geval moet je als veiligheidsbeambte en bevoegd gezag schouder aan schouder staan.’

“Belangrijk dus dat het contact al prettig verloopt voordat er gedoe ontstaat.”

Eigenschappen die een burgemeester waardeert

Dat schouder aan schouder kunnen staan, daar is wel iets voor nodig. Een goede vertrouwensband bijvoorbeeld. ‘Als vakman of -vrouw moet je natuurlijk op inhoud kunnen adviseren, maar voor mij is het ook heel belangrijk dat de veiligheidsbeambte toegankelijk en aanspreekbaar is. Dat het gevoel over en weer goed is. En dat expertise gecombineerd wordt met gezag’, zegt Van de Stadt.

Wijbenga noemt daarnaast deskundigheid, onafhankelijkheid en assertiviteit als belangrijke eigenschappen van een veiligheidsbeambte: ‘Ik verwacht van Bianca dat ze stevig in haar schoenen staat en haar punt durft te maken. Dat ze contact met mij opneemt als haar iets opvalt, maar ook dat ik haar kan benaderen voor een adviesvraag.’

Wettelijke taak om de veiligheid in tunnels te controleren

De onafhankelijkheid van de veiligheidsbeambte komt altijd weer terug in gesprekken. Want hoe onafhankelijk kun je zijn als je op de loonlijst staat van Rijkswaterstaat en deze machtige organisatie toch moet bekritisieren en aanspreken? Bianca Janssen is daar helder over: ‘Het is mijn taak om invulling te geven aan de wet. De veiligheid van iedere automobilist kan op het spel staan, dat is geen peulenschil. Ik neem die taak zeer serieus en accepteer dat ik misschien geen vrienden maak. Hoewel, investeren in goede relaties met tunnelbeheerders is natuurlijk net zo belangrijk als de relaties met bevoegde gezagen. Een beetje zoals een kritische vriend zonder roze bril.’

De veiligheidsbeambte als second opinion

Als iets nieuw is, zoek je naar houvast. De tunnelstandaard helpt bijvoorbeeld het team van de burgemeester om te kunnen toetsen of een tunnel voldoet aan de eisen. Van de Stadt noemt de extra paar ogen van de veiligheidsbeambte de second opinion. ‘Iemand die ons kan uitleggen wat er speelt en kan adviseren wat te doen. Belangrijk dus dat het contact al prettig verloopt voordat er “gedoe” ontstaat, want dan moet je weten wat je aan elkaar hebt. Dat goede contact gaan we nu met Bianca opbouwen omdat Peter afzwaait. Alle vertrouwen in Bianca en haar team!’

Wijbenga sluit zich daarbij aan: ‘We zijn als driehoek (tunnelbeheerder, bevoegd gezag, veiligheidsbeambte) al een paar keer bij elkaar geweest en dat blijven we doen. Ik bouw daarin op competente mensen die mij laten weten waar ze wakker van liggen. Ik wil niet dat ze mij verrassen in een overleg, maar verbinding maken. Volgens mij is Bianca daar goed toe in staat.’

Bianca sluit af met complimenten aan Peter voor zijn aanpak en werkwijze: ‘De koers die Peter heeft ingezet heeft veel lof geogst, dat blijkt in ieder kennismakingsgesprek dat ik voer. Daar ga ik zeker niet teveel aan sleutelen, maar alleen verder optimaliseren en doorontwikkelen. Wat dat precies betekent, daar kom ik in de loop van het jaar op terug.’

5 Gevraagde en ongevraagde adviezen

Er zijn in 2022 zes gevraagde en ongevraagde adviezen afgegeven.

Reactie op vragen over blusvoorzieningen Heinenoordtunnel

(14 januari 2022)

Over de betrouwbare functionaliteit van de blusvoorzieningen in de Heinenoordtunnel is een verschil van inzicht ontstaan tussen de tunnelbeheerder en het bevoegd college van B&W van Barendrecht. De veiligheidsbeambte is gevraagd antwoord te geven op een aantal vragen die leven. Dat heeft hij gedaan in een uitgebreid advies waarin op basis van zowel de historische context als actuele wettelijke eisen antwoord is gegeven op de vragen.

Advies significant voorval VC-NWN juni 2021

(15 februari 2022)

Op 7 juni 2021 heeft zich een significant voorval voorgedaan bij de verkeerscentrale in Velsen, waarbij sprake was van algehele uitval van bediening, besturing en bewaking van een aantal assets binnen de regio WNN. Dit had tot gevolg dat medewerkers overgegaan zijn op lokale bediening van de tunnels. In de periode daarna is er nauw contact geweest tussen de tunnelbeheerder en Bureau Veiligheidsbeambte om de oorzaak van het falen te achterhalen en herhaling te voorkomen. In februari 2022 adviseerde de veiligheidsbeambte de Coördinerend HID Tunnels ongevraagd om regie te nemen over het proces van evaluatie en opvolging van bevindingen, en om geleerde lessen te delen binnen VWM en CIV.

Ongevraagd advies Snelheidsonderschrijdingssysteem (SOS) in tunnels

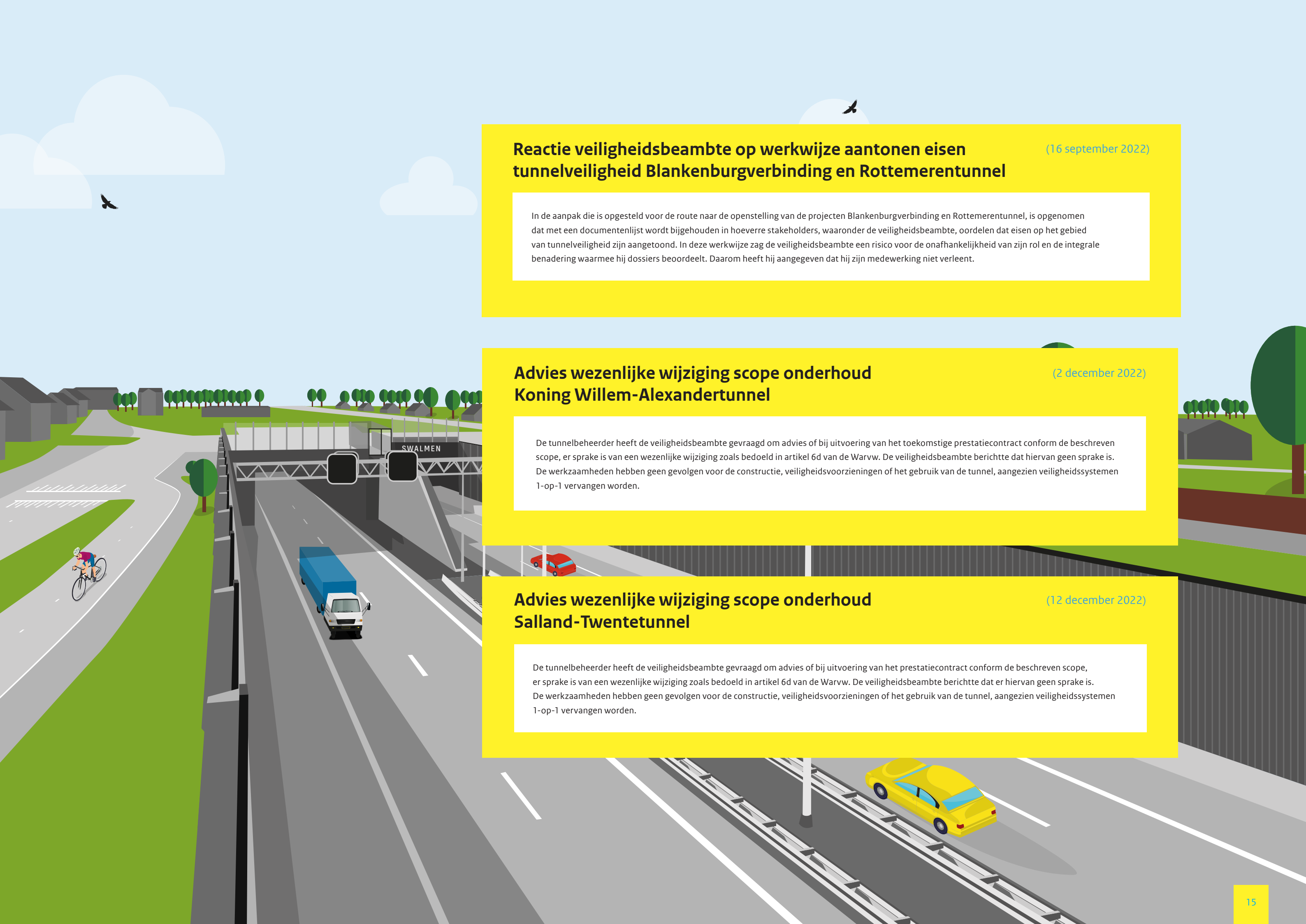
(20 april 2022)

Het snelheidsonderschrijdingssysteem (SOS-systeem) in tunnels is wettelijk vereist en heeft als doel om stilstand van voertuigen of spookrijders te detecteren. Op deze wijze kan het SOS-systeem duiden op een gevaarlijke situatie in of nabij tunnels. Dit SOS-systeem functioneert echter niet betrouwbaar en genereert in alle RWS wegtunnels een grote hoeveelheid loze meldingen, met uitzondering van de Salland-Twentetunnel en de Vlaketunnel. Bij deze meldingen is er evident geen sprake van stilstaande voertuigen of een spookrijder in de tunnel. Zij dienen echter wel door de wegverkeersleider te worden afgehandeld. Dit leidt tot signaalmoetheid, overbodige taakbelasting van de wegverkeersleider en vormt daarmee een risico voor de tunnelveiligheid.

In maart 2021 heeft de veiligheidsbeambte zijn zorgen hierover voor de veiligheid van de weggebruiker en het bedienend personeel geadresseerd aan de HID VWM. Hierop heeft VWM in samenwerking met de Landelijk Tunnelbeheerder de aard en omvang van de problematiek in kaart gebracht.

Wegens gebrek aan zichtbare voortgang heeft de veiligheidsbeambte in april 2022 aangedrongen op regie op dit dossier. Hierop heeft de coördinerend HID Tunnels in samenspraak met de HID VWM diverse verbeteracties uitgezet. Tot een definitieve oplossing beschikbaar is, worden workarounds tijdelijk geaccepteerd. In oktober 2022 heeft de veiligheidsbeambte erop toegezien dat de geaccepteerde workarounds conform afspraak in het tunnelveiligheidsdossier van de desbetreffende tunnels zijn opgenomen.

Ter voorbereiding van een uitvraag aan de markt in 2023 heeft VWM functionele eisen opgesteld voor een betrouwbaar functionerend SOS-systeem.

Reactie veiligheidsbeambte op werkwijze aantonen eisen tunnelveiligheid Blankenburgverbinding en Rottemerentunnel

(16 september 2022)

In de aanpak die is opgesteld voor de route naar de openstelling van de projecten Blankenburgverbinding en Rottemerentunnel, is opgenomen dat met een documentenlijst wordt bijgehouden in hoeverre stakeholders, waaronder de veiligheidsbeambte, oordelen dat eisen op het gebied van tunnelveiligheid zijn aangetoond. In deze werkwijze zag de veiligheidsbeambte een risico voor de onafhankelijkheid van zijn rol en de integrale benadering waarmee hij dossiers beoordeelt. Daarom heeft hij aangegeven dat hij zijn medewerking niet verleent.

Advies wezenlijke wijziging scope onderhoud Koning Willem-Alexandertunnel

(2 december 2022)

De tunnelbeheerder heeft de veiligheidsbeambte gevraagd om advies of bij uitvoering van het toekomstige prestatiecontract conform de beschreven scope, er sprake is van een wezenlijke wijziging zoals bedoeld in artikel 6d van de Warvw. De veiligheidsbeambte berichtte dat hiervan geen sprake is. De werkzaamheden hebben geen gevolgen voor de constructie, veiligheidsvoorzieningen of het gebruik van de tunnel, aangezien veiligheidssystemen 1-op-1 vervangen worden.

Advies wezenlijke wijziging scope onderhoud Salland-Twentetunnel

(12 december 2022)

De tunnelbeheerder heeft de veiligheidsbeambte gevraagd om advies of bij uitvoering van het prestatiecontract conform de beschreven scope, er sprake is van een wezenlijke wijziging zoals bedoeld in artikel 6d van de Warvw. De veiligheidsbeambte berichtte dat er hiervan geen sprake is. De werkzaamheden hebben geen gevolgen voor de constructie, veiligheidsvoorzieningen of het gebruik van de tunnel, aangezien veiligheidssystemen 1-op-1 vervangen worden.

6 Opleiden, trainen en oefenen

De veiligheidsbeambte ondersteunt het belang van opleiden, trainen en oefenen, niet alleen voor wegverkeersleiders en andere vertegenwoordigers van de tunnelbeheerorganisatie maar zeker ook voor hulpverleningsdiensten en al het andere personeel dat bij de tunnel betrokken is. Een van de taken van de veiligheidsbeambte is toezicht op de mate van vakbekwaamheid.

OTO-regieteam

Het landelijk Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO)-regieteam werkt aan de uitvoering van acties uit het 'Uitvoeringsplan OTO Wegtunnels'. Dat uitvoeringsplan schetst het beoogde OTO-programma. De ambitie is het behalen van niveau 3 van het volwassenheidsmodel, zoals benoemd in het plan. Het programma zet in op een viertal werksporen: leermiddelen, aantoonbaarheid, governance en communicatie.

In het uitvoeringsplan zijn de doelgroepen beschreven. Naast de primaire doelgroep VWM zijn dat onder andere ook GPO, PPO en CIV. Er is gestart met het inventariseren welke informatie- en kennisbehoefte deze doelgroepen hebben. Op basis van deze inventarisaties beoordeelt het regieteam of de huidige leermiddelen voldoen en welke leermiddelen eventueel nog moeten worden ontwikkeld.

Het OTO-regieteam valt onder de coördinatie van de landelijk tunnelbeheer organisatie. Bureau Veiligheidsbeambte is vertegenwoordigd in het OTO-regieteam.

Gemeenschappelijke realistische oefeningen (GRO)

In de Warvw staat dat tunnelbeheerders wettelijk verplicht zijn om één keer in de vier jaar een gemeenschappelijk realistische oefening te organiseren. Hierbij wordt de samenwerking tussen het tunnelpersoneel en hulpverleningsdiensten geoefend in geval van een incident in of nabij een tunnel. De veiligheidsbeambte heeft hierin een wettelijke en coördinerende taak. Dit resulteert in een actieve betrokkenheid bij het samenstellen en beoordelen van het draaiboek. De uitvoering van de GRO wordt onafhankelijk beoordeeld en BVB levert een bijdrage aan de evaluatie. BVB monitort de opvolging van actiepunten die naar aanleiding van de evaluatie worden geformuleerd.

Koning Willem-Alexandertunnel

Op 18 mei 2022 vond een GRO plaats in de KWA tunnel.

Tweede Heinenoordtunnel

De renovatie van de 1e Heinenoordtunnel zal voor een belangrijk deel plaatsvinden tijdens weekendafsluitingen. In verband met de bereikbaarheid van de Hoeksche Waard kunnen bussen gedurende deze afsluitingen gebruikmaken van de 2e Heinenoordtunnel. Hiervoor zijn extra veiligheidsmaatregelen van toepassing. Op 9 december 2022 vond een multidisciplinaire oefening plaats waarin deze maatregelen en procedures in praktijk zijn beoefend als voorbereiding op de openstelling.

Wijkertunnel

In 2022 is een succesvolle gemeenschappelijke realistische oefening gehouden in de Wijkertunnel. Het volledige afhandelingsproces van het beoefende incident is multidisciplinair doorlopen waarbij er aandacht was voor de geldende tunnelprocedures en de afspraken rondom communicatie en samenwerking.

Tussentijdse gedeeltelijke oefeningen

Naast de 4-jaarlijkse gemeenschappelijke realistische oefening hebben tunnelbeheerders een verplichting om jaarlijks een gedeeltelijke en/of simulatieoefening te organiseren. Daarbij worden onderdelen van incidentbestrijdingsprocessen geoefend, variërend van meldkamer oefening tot een maquette-oefening of aanrijroutes voor de brandweer.

Ook bij dit onderdeel van het OTO-programma is BVB betrokken via de regio-accounthouder die zich laat informeren over de voorbereidingen van deze oefeningen. Tijdens de uitvoering van deze oefeningen kan er ook door BVB worden deelgenomen als waarnemer. Na afloop worden ook de leerpunten vanuit deze oefeningen weer besproken met de accounthouder BVB die afspraken maakt en die de opvolging daarvan monitort.

In 2022 zijn gedeeltelijke oefeningen georganiseerd voor:

West-Nederland Noord

- Wijkertunnel: in 2022 een gemeenschappelijke realistische oefening gehouden
- Velsertunnel: -
- Coentunnel: in juli, augustus en oktober zijn er presentaties, maquette trainingen en een aanrijdoefening georganiseerd voor zowel de Meldkamer Amsterdam als de brandweer. Tevens staan er simulatieoefeningen voor 2023 gepland.
- Zeeburgertunnel: -
- Schipholtunnel: in oktober en november is er een presentatie gegeven aan de Meldkamer Kennemerland en is er een maquette training gehouden.
- Gaasperdammertunnel: simulatieoefeningen staan gepland voor 2023

West-Nederland Zuid

- Thomassentunnel: gedeeltelijke of simulatieoefening in november/december 2022

- Beneluxtunnel: gedeeltelijke of simulatieoefeningen in de periode april tot juli, en in november/december 2022
- Botlektunnel: gedeeltelijke of simulatieoefening in november/december 2022
- Noordtunnel: gedeeltelijke of simulatieoefening op 12 december 2022
- Drechtunnel: gedeeltelijke of simulatieoefening op 21 september 2022
- Heinenoordtunnel: gedeeltelijke of simulatieoefening in november 2022
- Sijtwendetunnels: gedeeltelijke of simulatieoefening op 27 september in de Vliettunnel en in november 2022 in de Park-, Spoor- en Vliettunnel
- Ketheltunnel: gedeeltelijke of simulatieoefeningen in de periode april tot juli 2022

Midden-Nederland

- Leidsche Rijntunnel: CADO oefening op verzoek van de brandweer in december 2022

Zuid-Nederland

- Koning Willem-Alexandertunnel: in 2022 een gemeenschappelijke realistische oefening gehouden
- Roertunnel & Tunnel Swalmen: virtuele oefening van scenario brand op 14 april 2022

Oost-Nederland

- Salland Twentetunnel: oefenen van communicatie tussen RWS en hulpverleningsdiensten op 9 september 2022 aan de hand van een maquette

Zee en Delta:

- Vlaketunnel: in 2022 zijn operationele medewerkers getraind in de lokale bediening van de tunnel.

7 Inspectie bevoegd gezag

Conform de Warw is een gemeente, waarbinnen een tunnel geheel of grotendeels ligt, bevoegd om toe te zien of de vergunningen die voor ingebruikname en exploitatie van de tunnel zijn verleend, op de juiste wijze worden nageleefd. Daarom voert het bevoegd college van B&W tenminste eenmaal in de zes jaar een onderzoek uit met als doel vast te stellen of blijvend aan de voorwaarden uit de vergunningen wordt voldaan.

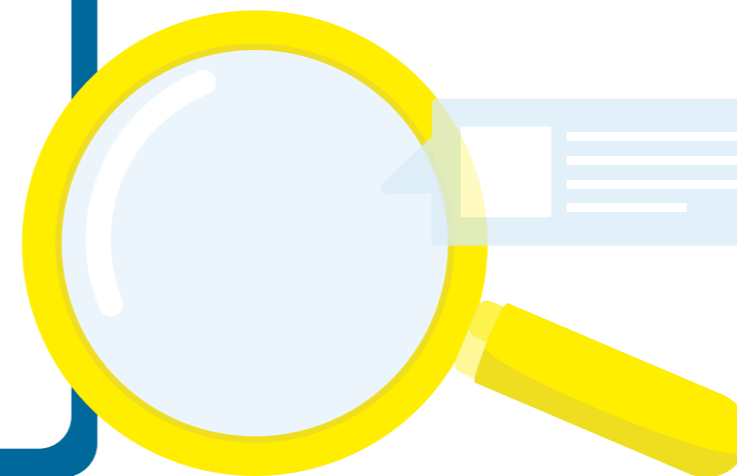
Salland-Twentetunnel

In december 2021 heeft gemeente Hellendoorn, het bevoegd college van B&W voor de Salland-Twentetunnel, dit onderzoek uitgevoerd. De wijze waarop de veiligheidsbeambte zijn toezichhoudende taken voor deze tunnel heeft ingericht, maakte ook deel uit van het onderzoek. De uitkomsten van het onderzoek werden in 2022 verwacht, maar hebben door o.a. politiek-bestuurlijke prioriteiten en beperkingen in de personele bezetting vertraging opgelopen. In het jaarverslag van 2023 zullen we daarom de uitkomsten en de reactie van de tunnelbeheerder en veiligheidsbeambte hierop beschrijven.

Koning Willem-Alexandertunnel

In 2022 heeft de gemeente Maastricht de 6-jarlijkse inspectie in de Koning Willem-Alexandertunnel gehouden. Deze is in 2023 afgerond, de rapportage is nog niet afgerond.

8 Evaluaties van (significante) incidenten

De veiligheidsbeambte is betrokken bij de evaluatie van significante incidenten in tunnels. In de richtlijnen van Rijkswaterstaat is vastgesteld dat het dan gaat om brand, incidenten met zwaargewonden en/of dodelijke slachtoffers, gevaarlijke stoffen en grote schade aan de tunnel.

Significante incidenten

In 2022 is in de RWS-tunnels één incident door de tunnelbeheerder als significant incident geclassificeerd. In de Velsertunnel heeft op 21 juli een aanrijding met een te hoog voertuig plaatsgevonden. Dit is in principe geen significant incident, echter de tunnelbeheerder heeft vanwege de ontstane schade toch besloten dit incident als significant te classificeren en te evalueren. Uit de evaluatie bleek dat de directe afhandeling van de calamiteit goed is verlopen. Echter kwam hierna een storing in het hoogtedetectiesysteem aan het licht die eerder niet in beeld was. Hierop heeft opnieuw een tunnelsluiting plaatsgevonden om deze storing te verhelpen. Uit de evaluatie bleek met name dat niet de juiste partijen waren ingeschakeld.

Significant voorval

Er heeft zich een zogenaamd significant voorval voorgedaan bij de Schipholtunnel op 14 augustus. Hierbij kwamen kabelgoten los van het plafond van de tunnel. Het verkeer moest uitwijken voor de brokstukken. Een verkeersongeval bleef uit. Vanwege de ernst van dit voorval heeft de tunnelbeheerder besloten tot een evaluatie. Uit de rapportage zijn aanbevelingen gekomen die door de tunnelbeheerder worden opgevolgd. Ook heeft dit voorval ertoe geleid dat de tunnelbeheerder WNN zijn collega's van de andere regio's heeft gealerteerd op dit voorval waarna alle andere tunnelbeheerders ook inspecties hebben laten uitvoeren aan gelijkaardige constructies in hun tunnels.

Niet-significante incidenten

Regelmatig vinden er niet-significante incidenten plaats, meestal in de categorie "Pechgeval", "Aanrijding uitsluitend materiele schade" of "Kettingbotsing". Vaak met, naast de materiële schade voor betrokkenen, voornamelijk (forse) vertraging voor de overige weggebruikers als gevolg. In 2022 is ook een aantal meldingen van 'spookrijders' ontvangen. BVB is met de betrokken tunnelbeheerders in overleg om de oorzaken te achterhalen. Gelukkig heeft geen van deze situaties in 2022 daadwerkelijk tot een ongeval geleid.

Ook hebben in 2022 zich ongevallen voorgedaan buiten het directe beheergebied van de tunnel die soms een ernstig verloop hadden. In voorkomende gevallen vindt overleg plaats tussen de tunnelbeheerder en betrokken medewerkers van Bureau Veiligheidsbeambte om te beoordelen of er een relatie tussen het incident en de tunnel is, of evaluatie moet plaatsvinden en zo ja, met welke diepgang.

9 Kennisdeling

De veiligheidsbeambte hecht grote waarde aan intensieve en transparante samenwerking binnen het netwerk van tunnelbeheerders, projectorganisaties, bevoegde gezagen, veiligheidsregio's en externe adviseurs. Waar mogelijk geven we dan ook presentaties over tunnelveiligheid en sluiten we aan bij nationale en internationale overleggen.

Om de vakkennis en reflectie op het uitoefenen van de taken en verantwoordelijkheden scherp te houden neemt de veiligheidsbeambte deel aan een tweetal vakinhoudelijke netwerken. Op nationaal niveau is dat het NVW (Netwerk Veiligheidsbeambten Wegtunnels) en op Europees niveau is dat werkgroep 4 van ITA COSUF. Hierin ontmoeten veiligheidsbeambten elkaar en worden casuïstiek, dilemma's en ontwikkelingen voor tunnelveiligheid besproken.

1. Peter was voorzitter van het Netwerk Veiligheidsbeambten Wegtunnels (NVW). Sinds 2023 is Bianca voorzitter en Paul secretaris. In 2022 werden een aantal landelijke bijeenkomsten georganiseerd (waaronder ook een tweedaagse). In 2022 is besloten om het NVWN om te vormen tot NVW, waarmee ook veiligheidsbeambten van tunnels in Vlaanderen kunnen toetreden tot het netwerk. Het NVW is een gezelschap van alle (op dit moment twaalf) veiligheidsbeambten, verbonden aan Rijkstunnels, gemeentelijke tunnels, provinciale tunnels en private tunnels in Nederland en Vlaanderen. Zij spreken over het werk van de veiligheidsbeambte en wisselen ervaringen uit.

2. Peter was bestuurslid van ITA COSUF (Committee on Operational Safety of Underground Facilities) en mede-voorzitter van AG4, het Europese platform voor veiligheidsbeambten. Sinds 2023 neemt Bianca deze rollen over. De zesde editie van het tweejaarlijkse TSO Forum vond op 30 juni en 1 juli 2022 plaats in Brussel en werd bezocht door meer dan 75 tunnelveiligheidsprofessionals. Meerdere teamleden van BVB waren hierbij aanwezig. Onderdeel van het programma was een bezoek aan het project Oosterweelverbinding in Antwerpen. Daarnaast zijn binnen AG4 diverse webinars over tunnelveiligheid georganiseerd en komt de werkgroep regelmatig bij elkaar.

3. Minimaal één keer per jaar is er strategisch overleg met de HID's van de regio's en de landelijke diensten van RWS.

4. Helmut is actief binnen het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV); in 2022 heeft hij diverse overleggen bijgewoond.

5. Peter heeft het project 'Blik naar buiten' opgezet om een relevant extern netwerk op te bouwen.

6. Paul heeft deelgenomen aan de COB werkgroep 'Veilig meten en beslissen'. Deze werkgroep was onderdeel van een groter project. Dit project leverde in juli 2022 een eindrapport op waarin inzichtelijk is gemaakt welke informatie tunnelbeheerders nodig hebben om de (veiligheids)status van hun tunnel te kennen.

7. Franck en Paul nemen deel aan de werkgroep 'Groeiboek assetmanagement' van het COB. Doel is om met praktische handvatten de uitvoering van assetmanagement tot een succes te maken en de effectiviteit van de aanpak te vergroten door gebruik te maken van innovaties in techniek en digitale data. In 2023 moet een eerste versie van dit groeiboek verschijnen.

9. Paul heeft deelgenomen aan de PAO basiscursus Ondergronds Bouwen (nieuwe stijl).

8. Diverse teamleden hebben deelgenomen aan de lunchwebinars die het Kennisplatform Tunnelveiligheid (KPT) organiseerde en/of de tunnelpizzaparty's van het COB tunnelprogramma.

10. In mei en oktober hebben Helmut en Paul deelgenomen aan de VKF testen bij de Koning Willem-Alexandertunnel en de Vlaketunnel. Hierbij worden de veiligheidskritischefuncties getest: een geheel aan installaties die samen geautomatiseerd één VKF vervullen. Belangrijkste vraag: schakelen de systemen daadwerkelijk in als ze geactiveerd worden in de bediening?

10 Doorkijk naar 2023

Wat verwacht de veiligheidsbeambte van het nieuwe jaar? Welke inzet wordt gecontinueerd en welke nieuwe initiatieven zullen worden ontplooid? Bianca Janssen blikt vooruit.

In 2023 zijn wettelijke adviezen voorzien voor de tunnels in aanbouw: de Hollandtunnel en Maasdeltatunnel. Ook voor de Heinenoordtunnel staat een wettelijk advies gepland. Het team is het gehele jaar nauw betrokken bij de projecten, zodat al gaandeweg een goed beeld gevormd kan worden van de mate waarin er sprake is van een veilige tunnel.

In 2023 blijven we toezien op de opvolging van het ongevraagd advies op de instandhouding van bestaande tunnels. Dit advies is in 2021 afgegeven en in 2022 hebben we hier in allerlei overleggen op gewezen. Het urgentiebesef is bij de organisatie goed ingedaald en er wordt hard gewerkt aan een plan van aanpak. Met begrip voor de complexiteit en context van de problematiek, blijven we in 2023 toetsen op consistentie in de gehele keten.

Jaarlijks voert de veiligheidsbeambte een audit uit op een specifiek thema. Het auditprogramma 2022 stond in het teken van opleiden, trainen, oefenen. Begin 2023 is daar het advies over geschreven en gedeeld met VWM en de landelijk tunnelbeheerder. Uiteraard zullen we aandacht schenken aan de opvolging van ons advies door de organisatie.

In mijn eerste honderd dagen in 2023 voer ik in het hele land kennismakingsgesprekken. Die gesprekken gaan over tunnelveiligheid in het algemeen en de rol van de veiligheidsbeambte daarin. Ik krijg regelmatig de vraag of ik een koerswijziging ga doorvoeren. Op basis van wat ik nu gezien en gehoord heb, kan ik zeggen dat er geen drastische koerswijziging zal zijn. Wel zal ik samen met mijn team de reeds ingezette koers verder optimaliseren en ontwikkelen. In de loop van 2023 zal ik met het team kijken waar we kunnen verbeteren om onze taak zo goed mogelijk te kunnen blijven uitoefenen.

Het thema van onze audit in 2023 is instandhouding en dan specifiek de afhandeling van storingen. We willen daarmee (kwantitatief) inzichtelijk maken of storingen bij bestaande RWS tunnels worden afgehandeld binnen de hersteltermijnen die zijn vastgesteld in de contracten. De audit staat gepland voor de tweede helft van het jaar.

2023

Dit is een uitgave van

Rijkswaterstaat

www.rijkswaterstaat.nl

0800 - 8002

(gratis, dagelijks 06.00 - 22.30 uur)

april 2023

Colofon

Bureau Veiligheidsbeambte wegtunnels Rijkswaterstaat
Griffioenlaan 2 | 3526 LA Utrecht
Website Bureau Veiligheidsbeambte

Tekst en coördinatie:

Detail Devil (Dyantha van Rooij – Desloover)

Opmaak en illustraties:

Presskit Media (Dennis van der Velden, Gisella van Geenen)

Fotografie

Dennis van der Velden, Victor Schutijser

Contact

Heeft u vragen of opmerkingen naar aanleiding van dit jaarverslag?
Neem dan contact met ons op via veiligheidsbeambte@rws.nl.